

„Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.“

www.minedu.sk / www.esf.gov.sk

Mgr. Lucia Juhászová

Tvorivé písanie počas dištančného vzdelávania v 3. ročníku v predmete slovenský jazyk a literatúra

Najlepšia pedagogická a odborná skúsenosť edukačnej praxe

Bratislava 2021

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 05 Bratislava

**Spracovateľ
NOPS:** Mgr. Lucia Juhászová

**Kontakt na
spracovateľa:** Pracovisko: ZŠ s MŠ, Sibírska 39, 83102 Bratislava,
lucka.juhaszova@gmail.com

Názov NOPS: Tvorivé písanie počas dištančného vzdelávania v 3. ročníku
v predmete slovenský jazyk a literatúra

**Rok
spracovania:** 2021

**Odborný
konzultant:** PaedDr. Mária Onušková

**Hodnotenie
vypracoval:** PhDr. PaedDr. Slávka Džačovská, PhD., MBA

Práca neprešla jazykovou a grafickou úpravou.

Táto najlepšia pedagogická a odborná skúsenosť bola vytvorená z prostriedkov národného projektu TEACHERS - Profesionálny rozvoj učiteľov.

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Kľúčové slová

dištančné vzdelávanie, e-learning, tvorivosť, tvorivé písanie, techniky tvorivého písania, slovenský jazyk a literatúra

Anotácia

Zámerom práce je predstaviť využitie platformy MS Teams v dištančnom vzdelávaní žiakov 3. ročníka v predmete slovenský jazyk a literatúra. V práci je predstavený návrh opisu využitia tvorivého písania a techník tvorivého písania v online priestore so žiakmi vo vyučovacom procese. Úvod NOPS je zameraný na vymedzenie riešeného problému, jeho príčiny a dopad na výchovno-vzdelávací proces. Jadro práce obsahuje spracované modely vyučovacích jednotiek s využitím techník tvorivého písania počas online vzdelávania, ktoré môžu slúžiť ako inšpirácia pre pedagógov v praxi.

Zoznamy

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 Aliterácia	17
Obrázok 2 Kartičky k výberu postavy, predmetu, miesta	20

OBSAH

Úvod	
1 Dištančné vzdelávanie	7
1.1 Dištančné vzdelávanie na prvom stupni základnej školy	7
1.2 Vzdelávacie komunikačné platformy	8
2 Tvorivé písanie	10
2.1 Techniky tvorivého písania	10
2.2 Tvorivé písanie v predmete slovenský jazyk a literatúra	12
3 Využitie tvorivého písania vo vyučovacom procese	15
3.1 Špecifikácia cieľovej skupiny v nadväznosti na riešenie problematiku	15
3.2 Realizácia vyučovacej hodiny č. 1	16
3.3 Realizácia vyučovacej hodiny č. 2	18
3.4 Realizácia vyučovacej hodiny č. 3	20
3.5 Realizácia vyučovacej hodiny č. 4	22
3.6 Odporúčania pre pedagogickú prax	24
Záver	26
Zoznam bibliografických odkazov	27
Zoznam príloh	28

ÚVOD

Práca opisuje dištančné vzdelávanie u žiakov 3. ročníka základnej školy v predmete slovenský jazyk a literatúra. Informuje o vzdelávacích platformách používaných v primárnom vzdelávaní žiakov. Predstavuje rozpracované modely vyučovacích jednotiek zameraných na tvorivé písanie počas dištančného vzdelávania prostredníctvom MS Teams. Postupne opisuje implementáciu techník tvorivého písania v jednotlivých fázach vyučovacích hodín. V závere hodnotí prínos tvorivého písania vo vyučovacom procese.

Aplikácia tvorivého prístupu do vyučovania vedie k rozvoju kľúčových kompetencií u žiakov 3. ročníka ZŠ a spĺňa základné predpoklady na plnenie cieľov v predmete slovenský jazyk a literatúra. V jednotlivých modeloch vyučovacích jednotiek sú rozpracované techniky tvorivého písania ako abecedár, akrostich, aliterácia a iné. Často využívané pomôcky sú počítač alebo iné zariadenie, ktoré umožňuje žiakovi pripojenie počas dištančného vzdelávania. Medzi ďalšie pomôcky používané pri tvorivom procese sú zošity, kancelárske papiere, písacie potreby, literárne texty atď. V jednotlivých fázach sú vytýčené kompetencie predmetu slovenský jazyk a literatúra viažuce sa k tvorivému písaniu, ktoré rozvíjame u žiakov rovnako ako aj kognitívne, afektívne a psychomotorické ciele vyučovacej jednotky. Zároveň vyčleníme aj prierezové témy a medzipredmetové vzťahy.

Práca ukazuje, ako je možné aplikovať techniky tvorivého písania v rôznych fázach vyučovacej hodiny a zároveň, že sú prevádzané žiakmi individuálne, skupinovo aj celou triedou, pričom nestrácajú na účinnosti. Je na učiteľovi a poznaní charakteristík žiakov triedy ako techniky tvorivého písania použije.

Realizovaná NOPS ukazuje možnosť využitia tvorivého písania a techník v online priestore dištančného vzdelávania a ich zakomponovanie do praxe. Rozpracované modely vyučovacích hodín umožňujú učiteľovi aplikovať techniky tvorivého písania v rôznych častiach hodiny a sú veľkou motivačnou silou. Žiakov vedú k tvorivosti, odbúrávajú strach z prezentácií vytvorených textov a pedagóg ich vie uplatniť pri rôznych témach hodiny.

Rozpracované modely vyučovacích jednotiek poskytujú učiteľovi priestor na ich realizáciu v online priestore, ako aj ich zakomponovanie do domácej prípravy mimo dištančného vzdelávania.

Pri aplikácii techník tvorivého písania počas dištančného vzdelávania postačí ovládať základné znalosti ovládania počítača či iného zariadenia, ako sú: zapnúť zariadenie a vzdelávaciu platformu, otvoriť a napísať správu, otvoriť textový editor, kliknúť na poslaný link v správach a pod. Úkony, ako nahráť súbor a poslať na mail či cez vzdelávaciu platformu nebolo nevyhnutné ovládať, úkony realizovali už rodičia žiakov.

Dištančné vzdelávanie je formou vzdelávania sprostredkované médiami ako počítač, email, internet a pod. U žiakov prvého stupňa sa odporúča synchronná forma vzdelávania, ktoré prebieha pomocou internetu pod priamym dohľadom učiteľa. Učiteľ poskytuje výklad, vysvetľuje zadania, rieši aktuálne problémy, poskytuje spätnú väzbu, vedie celú vzdelávaciu aktivitu.

Dištančné vzdelávanie má v sebe viacero úskalí ako chýbajúce zariadenie či zlyhávajúci internet, slabý signál a iné. Má však aj isté výhody. Žiaci sa učia navzájom tolerantnejšej komunikácii, učia sa počúvať jeden druhého, rozvíja sa ich aktívna a pasívna slovná zásoba. V online prostredí sa učia spoliehať na seba samých a riešiť aktuálne problémy a pracovať na ich odstránení. Učí žiakov väčšej samostatnosti.

Moja práca NOPS je rozdelená na tri kapitoly. V **prvej** kapitole práce sa venujem najprv všeobecného opisu dištančného vzdelávania, následne rozoberám dištančné vzdelávanie na prvom stupni základnej školy a uvádzam najpoužívanejšie vzdelávacie platformy počas dištančného vzdelávania vrátane tej, ktorú som používala vo vyučovacom procese.

V **druhej** kapitole charakterizujem pojmy tvorivosť, tvorivé písanie, definujem techniky tvorivého písania a uvádzam implementáciu tvorivého písania v rámci predmetu slovenský jazyk a literatúra.

V **tretej** kapitole charakterizujem cieľovú skupinu, opisujem vyučovacie hodiny s aplikáciou tvorivého písania na hodinách slovenského jazyka a literatúry, hodnotím uplatnenie riešení problematiky cieľovej skupiny a uvádzam odporúčania pre pedagogickú prax.

1 DIŠTANČNÉ VZDELÁVANIE

„Dištančné vzdelávanie je spôsob vzdelávania, ktorý v maximálnej možnej miere vyžíva pre vzdelávací systém podporný systém založený na moderných informačných technológiách a umožňujúci vzájomnú elektronickú komunikáciu medzi všetkými účastníkmi dištančného vzdelávania: učiteľom a žiakom a vzájomne medzi žiakmi. Využíva všetky dostupné dištančné komunikačné prostriedky, ktorými je možné prezentovať učivo ako tlačené materiály, nahrávky, počítačové programy, telefóny, email, televízne a rozhlasové prenosy a internet“ (Gazdíková 2003, s. 4).

Dištančné vzdelávanie chápeme ako učenie na diaľku, kedy je žiak v priebehu vzdelávania fyzicky odlúčený od učiteľa (Gazdíková 2003).

Pedagogický slovník charakterizuje dištančné vzdelávanie ako druh diaľkového štúdia, ktoré je sprostredkované médiami ako telefón, počítač, rozhlas a televízia. Prebieha cez pripravené programy a je založené na samoštúdiu (Prúcha, Walterová a Mareš 1988).

Dištančné vzdelávanie je plánované vzdelávanie. Výučba prebieha pod dozorom pedagóga a nahrádza prezenčnú formu vyučovania. Vzdelávanie prebieha pomocou komunikačných médií a učiteľ prispôsobuje tempo vyučovania možnostiam žiakov (Gazdíková 2003).

Dištančné vzdelávanie možno definovať ako metódu a aj ako organizačnú formu vzdelávania. Ako metóda predstavuje premyslené činnosti pedagóga a žiakov, ako forma sa zameriava na organizáciu daných aktivít, napr. ich časové ohraničenie, počet žiakov, spôsob realizácie atď. (Strenáčiková 2020). Prikláňam sa k obidvom definíciám dištančného vzdelávania. Pedagóg si dopredu pripravuje činnosti a počas vyučovania organizuje spôsob ich realizácie. Ohraničuje časovo jednotlivé aktivity a premyslene pôsobí na žiaka. Vymedzuje počet žiakov pri jednotlivých aktivitách.

Kvalita a interaktívny charakter študijných materiálov, ktoré nahrádzajú bezprostredný kontakt učiteľa a žiaka, sú jedným z významných predpokladov úspechu dištančného vzdelávania. Pracovné listy upravené pre samoštúdium, počítačové programy, audio a video programy, najnovšie interaktívne výučbové programy.

1.1 Dištančné vzdelávanie na prvom stupni základnej školy

Dištančné vzdelávanie je spôsob vzdelávania na diaľku. Učiteľ a žiak sú na rôznych miestach. Vzdelávanie prebieha buď synchronne, alebo asynchrónne. Synchronne vzdelávanie prebieha v reálnom čase na rozdiel od asynchrónneho, ktoré prebieha vtedy, kedy to každému najviac vyhovuje. Dištančné vzdelávanie je nová organizačná forma vzdelávania, kedy sa učiteľ a žiak nachádzajú na rôznych miestach. Realizuje sa vo virtuálnom prostredí za použitia informačných technológií, vzdelávacích platforiem a špecifických elektronických materiálov (Strenáčiková 2020).

Pre žiakov má dištančné vzdelávanie viacero výhod ako väčšia zaangažovanosť žiaka do vyučovania, menší stres pri vyplňaní testov, nižšie finančné nároky na štúdium pre žiaka aj učiteľa, ľahšia dostupnosť pre zdravotne postihnutých študentov. Vo výnimočných

situáciách ako odlahlé miesto bydliska, prechodná neprítomnosť žiaka pre pracovný pobyt rodičov v zahraničí má dištančné vzdelávanie tiež výhody (Gazdíkova 2003).

Nevýhod pri dištančnom vzdelávaní je podľa Gazdíkovej (2003) viac. Patrí medzi ne, napr. izolovanosť žiaka a ťažšie overovanie miery samostatnosti pri preverovaní vedomostí žiakov. Tie sa dajú čiastočne regulovať vyučovaním cez vzdelávacie platformy, s čím však súvisia ďalšie nevýhody vzdelávania ako náročnosť na technické zabezpečenie, kúpa softvérových programov a prístup k internetu.

Súčasťou dištančného vzdelávania je E-learning. Rozdiel medzi dištančným vzdelávaním a E-learningom je, že kým pri dištančnom vzdelávaní sú učiteľ a žiak fyzicky vzdialení, pri online learningu môžu účastníci sedieť vedľa seba a iba využívať technológie a internet na spoluprácu a komunikáciu na vyučovaní. Fyzická vzdialenosť sa však pri E-learningu nevylučuje. Učitelia často využívajú danú formu počas bežnej výučby na zvýšenie motivácie žiakov. E-learning je proces vzdelávania, počas ktorého sa využívajú IKT na komunikáciu medzi žiakmi a učiteľmi, na zasielanie vzdelávacích materiálov a obsahu k riadeniu štúdia (Strenáčiková 2020).

Pri dištančnom vzdelávaní podľa Strenáčikovej (2020) musí pedagóg v špeciálnych podmienkach realizovať obsah vzdelávania, používať špecifické metódy, prostriedky a pomôcky, dodržiavať didaktické princípy a zásady. Za špecifické pomôcky sa považujú počítače, smartfóny a notebooky na strane učiteľa aj žiaka. Technologické prostriedky musia spĺňať základné kritéria kvality a výkonnosti pre kvalitnú výučbu. Myslí sa tým kamera a mikrofón v danom zariadení a kvalitné internetové pripojenie. Z nehmotných prostriedkov sa upravuje obsah vzdelávania a dosahuje sa aplikovaním špecifických metód a stratégií v online priestore. Z hmotných prostriedkov prevládajú IKT, off-line komunikačné prostriedky medzi učiteľom a žiakmi alebo žiakmi navzájom a vyučovacie priestory, keďže k výučbe dochádza v domácom prostredí.

1.2 Vzdelávacie komunikačné platformy

Po zatvorení škôl sa pomerne rýchlo pôsobenie učiteľov presunulo na obrazovky a monitory. Učitelia začali používať digitálne nástroje a experimentovať v online priestore, aby našli čo najefektívnejší spôsob realizácie výučby.

V prípade žiakov prvého stupňa sa rodičia ako aj učitelia museli popasovať so zabezpečením kvalitného technického vybavenia ako aj internetového pripojenia, kamery a mikrofónu počas vzdelávania. Pomoc rodičov bola pri žiakoch mladšieho školského veku v rámci organizácie nevyhnutná.

Základom vzdelávania bola v čase zatvorenia škôl komunikácia pomocou komunikačných platforiem. Tie si vyberali školy alebo samotní učitelia. Priblížim najpoužívanejšie komunikačné platformy.

Microsoft Teams – umožňuje realizovať videokonferencie, pričom sa najčastejšie používa na online stretnutia v rámci organizácie. Platforma je súčasťou balíka Microsoft Office 365 pre školy a bolo ju možné stiahnuť si ako aplikáciu do počítača či telefónu alebo využívať online v prehliadači. V škole sa cez videohovory realizovali online hodiny pomocou školskej tabule alebo cez zdieľanú pracovnú plochu učiteľa. Užívatelia

platformy majú prístup k chatu, úložisku súborov OneDrive, nástroju Microsoft Forms na tvorbu online písomiek a testov a ku kalendáru, kde je možné plánovať stretnutia. Účastníci stretnutia sa vedia v platforme hlásiť o slovo cez ikonu ruky, nahrávať stretnutie a učiteľ vie zamedziť prístup k mikrofónu žiakom ako aj zamedziť prístup k vypínaniu iných účastníkov. Microsoft Teams časom reagoval aj na potreby školy, kedy učiteľia potrebujú vidieť svojich žiakov a z pôvodných 5 ľudí, ktorých bolo pri prvom zatvorení škôl možné na stretnutí vidieť, bolo časom možné vidieť všetkých.

Zoom – je rozšírená možnosť online stretnutí a školy ju zo začiatku hneď využívali, keďže poskytuje bezplatnú licenciu na hovor v dĺžke 40 minút. Po tomto čase sa vypne, ale je možné opakovane sa pripojiť. Vypínaniu sa zamedzí ak si organizácia zakúpi licenciu. Platforma taktiež ponúka možnosti ako zrkadlenie obrazovky, tabuľu, chat, upravovanie zdieľaných dokumentov, nahrávanie stretnutia. Mnohé školy aj napriek tomu, že platforma bola bezplatná ju nevyužívali vzhľadom k tomu, že mala problémy s prihlasovaním nepozvaných ľudí na online stretnutia. Časom však v platforme pribudla funkcia uzamknutia miestnosti na heslo alebo na prichádzajúcich účastníkov.

Skype – bol tiež často využívaný ako bezplatný spôsob komunikácie po zatvorení škôl. Vyznačuje sa dobrým prenosom zvuku a obrazu avšak pri menšom množstve účastníkov. Pri väčšom množstve účastníkov je obraz aj zvuk zhoršený a vypadáva spojenie. Nevýhodou tiež je, že ten kto chce cez Skype telefonovať, musí mať vytvorený účet a stiahnutú aplikáciu. Poskytuje ako v predchádzajúcich platformách chat, zdieľanie obrazovky a posielanie súborov.

Google classroom – je webová služba, voľne dostupná pre tých, ktorí majú účet Google. Nástroj slúži na vytvorenie online kurzu, kde je možné vytvárať a organizovať úlohy ako aj komunikovať so všetkými účastníkmi kurzu. Do kurzu, triedy pozvete účastníkov, ktorým potom môžete posielat' oznámenia, rôzne súbory, videá a odkazy. Taktiež máte možnosť zadávať im úlohy, ktoré viete prijímať a hodnotiť. Všetky súbory sa ukladajú na Google disk.

Počas dištančného vzdelávania žiakov som používala vzdelávaciu platformu Microsoft Teams. Základná škola zakúpila prístup už pri prvom zatvorení škôl. Po jej overení a spokojnosti, sme ju pri druhom zatvorení škôl automaticky znova aplikovali. MS Teams poskytuje jednoduché ovládanie pomocou ikon ako kamera, mikrofón, prijatie hovoru alebo jeho ukončenie, chat, je preto ľahko ovládateľná aj žiakmi prvého stupňa. Žiak intuitívne využíva možnosti platformy, prípadne vysvetlením funkcií rýchlo pochopí.

2 TVORIVÉ PÍSANIE

Tvorivosť je základom všetkých procesov v každom priestore a čase. Vďaka nej sa človek, spoločnosť aj ľudstvo posúva dopredu vo všetkých oblastiach života ako veda, technika, ekonomika, umenia i kultúra.

Tvorivá práca rozvíja schopnosť premýšľať tvorivým spôsobom, zvyšuje potrebu realizácie, potrebu motivácie i uznania. Prostredníctvom sebavyjadrenia umožňuje skúmať predstavy, pocity, rozvíja imagináciu a dáva skúsenostiam osobný význam, ktoré sa tak sprostredkujú iným ľuďom (Germušková a kol., 2013).

Úspešný tvorivý človek má písať každý deň. Na písanie je potrebný samostatný zošit najlepšie klasický viazaný učebnicový formát. Každá práca sa má dokončiť. Pri tvorení je však dôležitejší proces ako produkt, preto nedokončené príbehy možno využiť pri vytvorení nových alebo ich upraviť. Portólio nápadov, námetov na príbehy, náčrtov postáv atď. je užitočné si založiť. Vytrvalosť a odvaha je podľa niektorých autorov základom úspechu tvorivej osobnosti (Bieleková a Zvalená 2012).

Na začiatku tvorivého písania je potrebný podnet. Následne dochádza k zaznamenávaniu myšlienok, ktoré hodnotíme a robíme ich korektúru a následná publikácia.

V tvorivom procese písania rozlišujeme 5 fáz:

1. príprava – zbieranie námetov, myšlienok, informácii o téme,
2. písanie konceptu – prvotná tvorba textu, objasňuje sa zmysel práce, jej účel,
3. revidovanie – hodnotenie textu a jeho prepracovanie,
4. korektúra – potrebná, ak sa pisateľ rozhodne text publikovať, ide o opravu chýb a dodržanie jazykových noriem v texte,
5. publikácia – zverejnenie práce (Klimovič 2010).

Tvorivé písanie je vedný odbor, ktorého predmetom skúmania sú faktory, prvky, podoby komunikačného procesu realizovaného prostredníctvom písaných textov. Skúma a formuje zákonitosti produkcie textov, umožňuje mu experimentovať s textami a formuje metódy práce s textom (Germušková a kol., 2013).

2.1 Techniky tvorivého písania

Techniky tvorivého písania sú postupy, prostredníctvom ktorých pisateľ môže vytvárať text, pričom nezostáva v rovine bežného rozmýšľania. Opiera sa o konkrétne techniky tvorivého písania a pomocou rozmanitých postupov produkuje rôzne útvary (Bieleková a Zvalená 2012).

Techniky tvorivého písania v rámci 1. stupňa základnej školy rozlišuje Klimovič (2009) na:

1. Techniky asociačného písania.
2. Techniky písania ako hry.
3. Techniky štruktúrovaného písania.
4. Techniky literárneho písania.

Techniky tvorivého písania dávajú žiakovi priestor na sebavyjadrenie a sebareflexiu. Nenásilným spôsobom prepájajú vyučovanie slovenského jazyka a literatúry. Motivujú žiaka k činnosti a podnecujú jeho tvorivosť. Techniky tvorivého písania je možné použiť v úvodnej časti hodiny ako motiváciu, v hlavnej časti hodiny, ale aj vo fixačnej či záverečnej časti (Bieleková a Zvalená 2012).

Techniky asociačného písania

V prípravnej fáze pred samotnou tvorbou textu sa využívajú techniky asociačného písania. Vychádzajú z vnútorných a vonkajších podnetov. Medzi vonkajšie verbálne podnety patria – slovo, výrok, fráza, časť literárneho textu. K vonkajším neverbálnym podnetom patria – hudba, fotografie, obrázky, atmosféra. Vonkajšie podnety väčšinou zabezpečuje učiteľ. Medzi vnútorné stimuly sa zaraďujú - asociácie, pocity, postoje aj myšlienky, spomienky, ktoré vznikajú ako reakcia na vonkajší podnet (Klimovič 2009).

Abecedár

Písanie textu podľa abecedy môže mať dvojakú podobu. Žiak postupuje podľa jednotlivých písmen a vytvára jednotlivé slová na zadanú tému alebo vytvára ucelený príbeh, v ktorom každá veta začína nasledujúcim písmenom abecedy. Ak zadávame vytváranie slov, je dôležité vymyslieť tému, ktorá je žiakom blízka napr. športové disciplíny a náčinie, jedlo a pitie, rastliny a zvieratá.

Tvorba abecedára okrem zábavy poskytuje aj psychické uvoľnenie pred písaním rozsiahleho textu. Slúži ako zásobáreň slov a inšpirácia k písaniu s vytvorenými slovami. Pri práci s abecedárom je možné vyňať časť z poradia písmen abecedy, napr. písmená s, t, u, v, x, y. Technika sa používa aj vo výučbe cudzieho jazyka (Fišer 2001).

Techniky písania ako hry

Klimovič (2009) uvádza, že v tvorivom písaní, pri ktorom sa využívajú hry s písanými textami, uplatňujú žiaci svoju fantáziu. Keďže ide o hypotetický problém, sú žiaci oslobodení od tlaku zo správnosti a primeranosti písomného prejavu. Pisateľské zručnosti a postupy tvorby textu môžu ďalej používať v reálnych situáciách. Žiaci tvoria texty zo zoradovania slovných druhov, ich skloňovania alebo časovania. Najčastejšie sa využívajú techniky, ktoré majú podobu prešmyčiek, slovných hračiek, kolektívnych textov a pod.

Aliterácia

Tvorba textu pri aliterácii vychádza z opakovania rovnakých alebo zvukovo podobných hlások v slove alebo v slovách, ktoré vytvorí príbeh z ucelených viet.

U žiakov v mladšom školskom veku sa odporúča začať slovami, v ktorých sa opakuje rovnaká samohláska napr. jama, kaša, mama a po utvorení pravidla prejsť na tvorbu slov, slovných spojení a viet s rovnakou začínajúcou spoluhláskou, napr. Peter píska pre potešenie (Bieleková a Zvalená 2012).

Eskimácka poézia

Pri tvorbe textu pomocou techniky eskimácka poézia, žiaci pracujú s obrázkami a symbolmi. Tieto obrázky a symboly vyvolajú v pisateľovi rôzne významy, ktoré neskôr použije pri tvorbe zmysluplného kontextu. Žiakom sa najprv predloží text s eskimáckou poéziou. Poézia obsahuje rady a stĺpce viac-menej známych symbolov a znakov. Od

žiakov sa žiada, aby sa písomne vyjadrili, čo znamenajú. Vytvorí si tak prvotný textový materiál k prekladu básne. Žiakovi je dôležité upozorniť, že Eskimáci majú inú kultúru, majú odlišné vyjadrovanie, reč a tak básneň, ktorú vytvorí, môže vyznieť zvlášť. Pred samotným písaním je tiež nevyhnutné žiakovi upozorniť, aby sa snažili o zachovanie počtu veršov a počtu slov vo veršoch podľa počtu riadkov a počtu symbolov v riadkoch (Klimovič 2009).

Techniky štruktúrovaného písania

Pri uplatňovaní techník štruktúrovaného písania musia byť dodržiavané isté kritéria ako počet slabík vo verši, počet veršov v slohe alebo v básni, začiatkové písmená vo veršoch, vizuálne stvárnenie predmetov alebo javov. Techniky predstavujú pre pisateľa oporu. Pisateľ sa vie oprieť o vopred stanovenú schému, ktorú naplní vlastným obsahom, slobodne vyjadrí svoje pozorovania, predstavy, pocity, sny a túžby (Klimovič 2009).

Techniky literárneho písania

Klimovič (2009) považuje techniky literárneho písania za najnáročnejšie. Vyžadujú od pisateľa rozvinuté kognitívne schopnosti, medzi ktoré patria abstrakcia, analýza a syntéza. Odporúča ich však aplikovať žiakovi každého veku, schopností či talentu. Žiak sa pri tvorbe textu môže inšpirovať aj umeleckým textom.

Jumble-story

Pri tvorbe jumble-story začíname návrhom trojkombinácie slov – postavy, miesta a predmetu žiakmi. Pri menej vyspelých čitateľoch môže trojkombináciu slov navrhnúť učiteľ. Následne sa prejde na tvorbu príbehu. V prvej etape si žiaci vyberajú trojkombináciu slov – postavy, predmetu a miesta. V druhej etape použijú trojkombináciu slov tak, aby vznikla zápleтка príbehu na jeho začiatku. Pre jej vytvorenie je vhodné, aby učiteľ na navodenie pochopenia vytvorenia zápletky použil otázku: „Čo keby?“ Kľúčové slová si žiak vyberá náhodne alebo cielene. V hlavnej časti príbehu dôjde k rozuzleniu zápletky (Klimovič 2009).

2.2 Tvorivé písanie v predmete slovenský jazyk a literatúra

Podľa Eliašovej (2006, s. 51) možno tvorivé písanie vo vyučovaní jazyka zhrnúť do troch východísk:

1. *tvorivé písanie ako prostriedok rozvíjania komunikačných zručností a komunikačnej kompetencie;*
2. *tvorivé písanie ako prostriedok formovania literárnej kompetencie;*
3. *tvorivé písanie ako metóda tvorivého vyučovania.*

Tvorivé písanie ako prostriedok rozvíjania komunikačnej kompetencie predstavuje súbor aktivít, ktoré motivujú k hre, k originálnej manipulácii s jazykovým materiálom a podnecujú k tvorivému využívaniu jazyka. Prínosom takého vyučovania je zvyšovanie úrovne jazykovej tvorivosti žiakov.

Tvorivé písanie ako nástroj formovania literárnej kompetencie mení rolu čitateľa z recipienta na „spolupracovníka“ textu, vychádzajúc z jeho intuitívneho estetického cítenia, predstavivosti a fantázie.

Tvorivé písanie ako metóda tvorivého vyučovania vyžaduje od žiaka zapojiť do aktivity celú osobnosť, jej skúsenosti, inteligenciu, emócie, pozornosť, predstavivosť aj obrazotvornosť (Eliášová 2006).

Tvorivé písanie vo vyučovaní pomáha žiakovi pomocou navodzovania rôznych problémových situácií, utvrdiť si isté pravidlo. Žiak si dokáže uvedomovať spôsob vlastného vyjadrovania, ak upriamime jeho pozornosť na určený gramatický alebo jazykový jav. Utvrďuje si o ňom informácie opakovaným obmieňaním v rôznych kontextoch. Žiak vo vyučovaní musí rešpektovať jazykový systém, jeho pravidlá a normy, na dosiahnutie tvorivého zámeru (Bieleková a Zvalená 2012).

Tvorivé písanie pomáha zvyšovať kompetenciu komunikovať v slovenskom jazyku v písanej podobe.

Podľa Klimoviča (2010, s. 31) sa tvorivé písanie v škole zameriava na:

- a) *„Rozvíjanie individuálneho štýlu pisateľa – uvedomenie si vlastného ja, reflektovanie vlastných schopností a vlastného myslenia,*
- b) *optimalizáciu pisateľských zručností – schopnosť rozvíjať myšlienku, schopnosť dodržať tematickú postupnosť, schopnosť logicky usporiadať výpovede, schopnosť tvoriť súdržný text, schopnosť dosiahnuť komunikačný zámer,*
- c) *zvládnutie rôznych techník tvorby textu,*
- d) *rozvíjanie prirodzeného písania,*
- e) *podporu sebavedomia – odbúranie strachu z písania,*
- f) *rozvíjanie pisateľovho chápania etapovitosti procesu písania i funkcií a významu jednotlivých etáp,*
- g) *vytváranie predpokladov pisateľa na uvedomovanie si štruktúrnej povahy textu,*
- h) *potrebu zreteľnej kontextualizácie písania najmä u prvopisateľov.“*

Tvorivé písanie nie je iba proces písania, ale súbor postupov a stratégií rôznych činností, kedy žiak pracuje s produkovaným a recipovaným textom, verbálnymi aj neverbálnymi komunikačnými prostriedkami. Zahrňuje aj kooperatívne aktivity, ktoré smerujú k poznávaniu zákonitostí tvorenia jazykového prejavu (Bieleková a Zvalená 2012).

Učiteľ, ktorý vedie edukačný proces, zameraný na tvorivú prácu, musí byť otvorený pluralizmu názorov, rôznym variantom riešení, a teda neupierať pisateľom vnímať svet vlastnými očami. Riadenie činností zameraných na tvorivé písanie nie je možné bez princípov ako rešpektovať rôzne názory, vytvárať tvorivú atmosféru, odbúrať zábrany a rozvíjať sebavedomie, sebaúctu a sebaistotu pisateľov (Eliášová 2017).

Tvorivé písanie sa má uskutočňovať slobodne, spontánne a zároveň je vhodné stanoviť a dodržiavať základné pravidlá, ktoré budú postupne náročnejšie. Náročnosť však nesmie prekročiť tzv. zónu najbližšieho vývoja. Nedirektívny štýl učenia učiteľa vedie k väčšej samostatnosti žiakov pri tvorbe, k vyššej aktivite. Žiak nesmie cítiť obavy z prijatia jeho práce, a preto atmosféra porozumenia, žičlivosti, rešpektu, sú základnými princípmi pri písaní v skupine (Eliášová 2017).

Často využívané techniky popri individuálnej tvorbe textu sú pri tvorivom písaní skupinová práca, skupinové riešenie problému ako aj kolektívna tvorba a prezentácia textu. Ak chce žiak tvoriť, musí popri zvládnutí zásad komunikácie, rozvíjať svoje

spôsoby myslenia, vnímať svoje pocity, okolie a vedieť opisovať fantázijný a skutočný svet a vzťahy. Učiteľ v predmete slovenský jazyk a literatúra prostredníctvom tvorivého písania ponúka žiakom netradičný spôsob učenia sa v danom predmete, ponúka im radosť z tvorivej atmosféry, radosť z učenia, z nápadov, učí žiakov tvorivému mysleniu, uvažovaniu na rozdiel od memorovania, učí ich spoznávať svoje pocity, skúsenosti a názory pričom upúšťa od direktívneho prístupu (Bieleková a Zvalová 2012).

Pri hodnotení produktu tvorivého písania by sa mal učiteľ vyvarovať výrokom tradičného hodnotenia ako správne, bez chýb napísané, úhladné, nedostačujúci obsah, zábavné, výborné, zaujímavé a pod. Sú to príliš abstraktné výrazy a žiaci nerozumejú čo si pod tým majú predstaviť. Učiteľ musí byť konkrétny a vyjadrovať sa k splneniu kritérií, ktoré zadal na písanie. Žiaci priam nenávidia prepisovanie textov, preto je potrebné od začiatku ich viesť k priebežnému hodnoteniu ich produktov. Napomôcť kontrole hodnotenia im môžu otázky počas tvorby napr. Dáva text zmysel? Obsahuje text podstatnú informáciu? Dodržujem časovú postupnosť? Je text jednoznačný? Viem v ňom vynechať nadbytočné slová, a tak ho vytvoriť zrozumiteľnejším? Medzi všeobecné kritéria hodnotenia platné pre všetky typy produktov zaradujeme zámer, jasnosť, originalita, spôsob realizácie a pod. Špecifické kritéria hodnotenia sa vzťahujú na osobitné vlastnosti textov. Pri prozaických textoch je to výstavba postavy, otvorenie a ukončenie rozprávania, kvalita opisu a pod. Pri písaní veršov sa hodnotí rytmus, primeranosť rozsahu, originalita obrazov atď. Hodnotiť sa má aj preukázaná snaha či generovanie nápadov, postupov až po finálny text. Zapojenie pisateľov do hodnotenia v podobe sebareflexie a sebahodnotenia by malo byť súčasťou každého hodnotenia. Odporúča sa tiež zapájať študentov do hodnotenia edukačného procesu kvôli prehĺbeniu a uvedomeniu si učebných stratégií. Je nevyhnutné vyhýbať sa prehnanej autoritatívnosti a unáhleným výrokom alebo súdom (Eliašová 2017).

3 VYUŽITIE TVORIVÉHO PÍSANIA VO VYUČOVACOM PROCESE

Tvorivé písanie som uplatňovala v 3. ročníku základnej školy v predmete slovenský jazyk a literatúra. Techniky tvorivého písania som použila v motivačnej, expozičnej aj fixačnej časti hodiny. V diagnostickej fáze som uplatňovala sebahodnotenie žiakov prípadne som hodnotila sama upriamením sa na hodnotenie kritérií, ktoré boli potrebné na zvládnutie techniky. Techniku tvorivého písania ako diagnostický nástroj som použila vo vyučovacej hodine č. 1. Techniky tvorivého písania som implementovala do vyučovania po prebraní učiva o slovných druhoch, nie je to však nevyhnutné. Inštrukcie, ako napíš prídavné meno, môžeme nahradiť inštrukciou napíš slovo, ktoré vystihuje aký je daný predmet a pod. Splnenie stanovených cieľov vyučovacích jednotiek som sa snažila použitím rôznych metód, foriem a pomôcok na hodine. Upravením techník je možné ich použiť aj v iných predmetoch ako slovenský jazyk a literatúra. Tvorivé písanie má predpoklady na rozvoj slovnej zásoby u žiakov, zdokonaľuje ich ústny a písomný prejav, zlepšuje ich komunikačné zručnosti a prezentačné schopnosti. Ponúka uvoľnenú atmosféru na vyučovacích hodinách a v bežnom vyučovaní aj kooperáciu jednotlivcov v skupine. Pri hodnotení procesu ako aj samotnej tvorby, viacerí autori odporúčajú sebahodnotenie vlastnej aktivity.

3.1 Špecifikácia cieľovej skupiny v nadväznosti na riešenú problematiku

Tvorivé písanie som implementovala na hodinách slovenského jazyka a literatúry u žiakov 3. ročníka na základnej škole. Je to trieda, ktorú fyzicky navštevuje 16 žiakov, z toho 6 dievčat a 10 chlapcov. Žiaci pochádzajú z úplných aj neúplných rodín. V triede je jeden žiak vzdelávaný podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu a 2 žiaci s inou ako slovenskou národnosťou. Po vyučovaní preferujú rôzne aktivity, ako kanoistiku, balet, cyklistiku alebo navštevujú umeleckú školu. Žiaci trávajú veľa času hraním hier na počítačoch, tabletoch, alebo mobilných zariadeniach.

Na základe pozorovania som zistila nízku úroveň komunikačnej kompetencie u žiakov, ktorá sa prejavila pri komunikácii aj na vyučovaní predmetov s inými učiteľmi. Žiaci majú tendenciu jednoslovne odpovedať, robí im problém odpovedať na otázku súvislou vetou, pri viacslovnej vete je veta agramatická a nedáva zmysel. Prejavili sa tiež ťažkosti pri tvorbe textov. Žiaci nechápali zadania a nevedeli ani tvoriť otázky, aby sa opýtali na inštrukcie, ktorým neporozumeli, nevedeli tvoriť otázky k textom svojich spolužiakov.

Komunikačné a prezentačné zručnosti žiakov podliehajú aktuálnej spoločenskej situácii. Žiaci málo komunikujú a prezentujú svoj názor na základe stanovených kritérií. Veľa času trávajú za počítačom, kedy je ich jazykový prejav takmer nulový. Majú tendenciu používať slová, ktorým nerozumejú a poznajú iba na základe memorovania. Nízka úroveň poznania lingvistických a štylistických princípov sa odráža v ústnom aj písomnom prejave. Pri čítaní literárnych textov majú žiaci ťažkosti vysvetliť význam slov, čo poukazuje na nízku slovnú zásobu žiakov. Pri prezentovaní textov sa ich učia radšej naspamäť. Obsah vlastnými slovami nevedia prerozprávať, vo viacerých prípadoch nedáva zmysel, dejovo na seba nenadväzuje a žiaci používajú slová, ktorým nerozumejú. V písomnom prejave je u žiakov veľká chybovosť, nevedia vytvoriť vetu a aj po jej vytvorení častokrát nedáva zmysel. Pri tvorbe dlhších textov, vety spolu nesúvisia a nenadväzujú na seba.

Tvorivé písanie na vyučovaní má všetky predpoklady k rozvoju komunikačných zručností: čítanie, počúvanie, písanie a hovorenie. Vo svojej práci som sa zamerala na zvýšenie úrovne písomného prejavu, ktorá následne podporí aj rozvoj prezentačných schopností. Zameriavam sa na rozšírenie slovnej zásoby, pochopenie významu používaných slov, používanie slov vo vetách, dodržiavanie štruktúry vety a dejovosti. Využitím techník tvorivého písania predpokladám vyššiu mieru tvorivosti a spracovania teoretických vedomostí pri tvorivej písomnej práci.

3.2 Realizácia vyučovacej hodiny č. 1

Predmet: Slovenský jazyk a literatúra

Ročník: tretí

Téma: Opakovanie slovných druhov

Ciele: **Kognitívny** – vymyslieť rôzne slovné druhy prostredníctvom využitia abecedy

- napísať vetu podľa vopred určených pravidiel
- preložiť anglickú pieseň a určiť tému piesne

Afektívny – vedieť využívať komunikačné zručnosti pri prezentovaní príbehu

- rešpektovať iných pri komunikácii

Psychomotorický – otvoriť chat, spustiť pieseň cez zaslaný link

Metódy: rozhovor, abecedár, aliterácia

Pomôcky: papier, pero, počítač, mobilné zariadenie, MS Teams

Prierezové témy: osobnostný a sociálny rozvoj

Medzipredmetové vzťahy: anglický jazyk, etická výchova

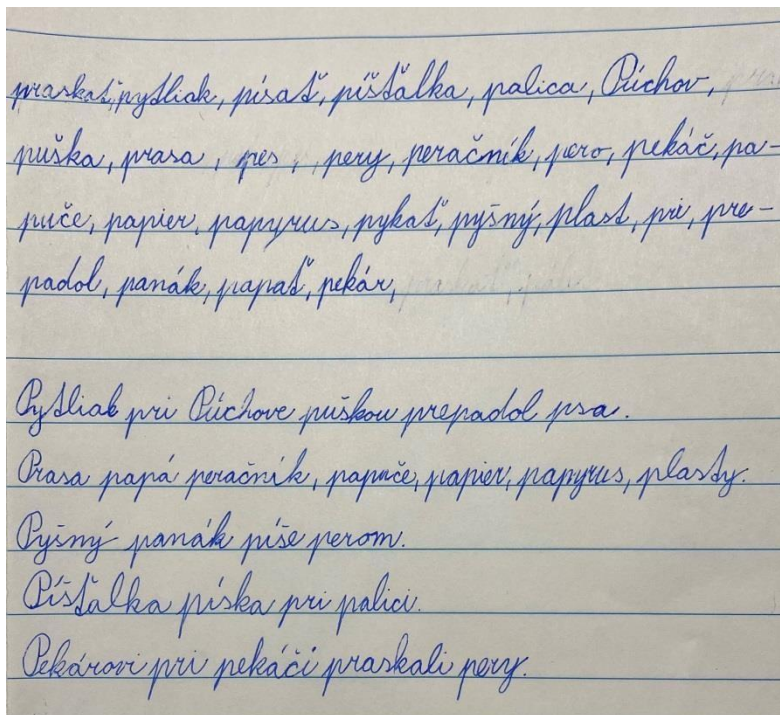
Fázy VH:

Motivačná: Žiakov som upozornila, že im pustím pieseň v anglickom jazyku a ich úlohou bude započúvať sa do textu a sformulovať hlavnú myšlienku piesne. Následne som žiakom zdieľala zvuk piesne The ABC Song prostredníctvom platformy MS Teams. Žiaci uhádli, že pieseň bola o abecede. Pieseň sme si spoločne zaspievali a zopakovali písmená abecedy v slovenskom jazyku.

Expozičná: Žiaci si pripravili papier a pero. Na papier sme si spoločne napísali písmená v abecednom poradí. Žiakom som zdieľala obrazovku, pričom som písala do textového editora MS Word a oni na papier. Po napísaní abecedy sme sa rozprávali, čo si predstavujú pod pojmom príšera, ako vyzerá, koľko má rúk, nôh, kde žije, čím sa živí, ako vonia atď. Následne mali napísať ku každému slovu z abecedy po dve slová na danú tému. Ak nevedeli vymyslieť dve slová, mohli napísať jedno a ak ešte mali čas k danému písmenu sa vrátiť. Vymýšľať mali predovšetkým podstatné mená, prídavné mená a príslovky. Žiakom som vymedzila čas na písanie - desať minút, pričom som zdieľala obrazovku s časovačom. Po dopísaní slov si vlastné slová prečítali a napísali príbeh o príšerke. Vety tvorili so slovami v abecednom poradí od prvého po posledné. Písať začali po spustení zdieľaného časovača z mojej obrazovky. Mohli písať 20 minút. Žiaci, ktorí dopísali skôr a čakali na ostatných mali možnosť otvoriť si kliknutím na link <https://www.youtube.com/watch?v=gZ3cZs5bljI>, ktorý som im poslala do správ a prehrať v počítači s vypnutým zvukom pieseň z filmu Monsters, čo v preklade znamená príšera.

Fixačná: Prečítali sme si príbehy žiakov, ktorí prejavili záujem podeliť sa o svoj príbeh so spolužiakmi. Všetci žiaci mi poslali vytvorený príbeh prostredníctvom platformy MS

Teams, alebo na mail na kontrolu. Kontrolovala som správnosť napísaného textu, teda či boli vety napísané so slovami v abecednom poradí. Tvar slova si mohli žiaci prispôbiť. Do zošitov slovenského jazyka a literatúry si žiaci napísali písmeno P a tvorili čo najviac slov na dané písmeno v časovom limite dvoch minút. Použili sme techniku - aliterácie. Následne žiaci zo slov vytvorili vety. Tvar slov mohli meniť.

Obrázok 1 Aliterácia

Prameň: vlastný návrh

Diagnostická: Každý žiak prečítal napísané vety pomocou techniky – aliterácie a mal sám seba zhodnotiť ako dodržal kritéria techniky. Žiaci sa vyjadrovali k aplikácii techniky, či zvládli napísať slová začínajúce na P a vytvorené vety obsahovali iba slová na P.

Reflexia učiteľa: Na online vyučovacej hodine som využila techniky tvorivého písania aliterácia a abecedár. Techniku abecedár som implementovala v expozičnej časti a techniku aliterácia som uplatnila vo fixačnej časti. Obe techniky boli zaradené do vyučovacieho procesu ako opakované techniky. Pochopenie aktivít som priebežne kontrolovala otázkami ako: Koľko slov vymýšľame k jednému písmenu? Aký slovný druh má byť vymyslené slovo? Pred samotným abecedárom na zadanú tému, odporúčam najprv u žiakov aplikovať metódu bez zadanej témy a bez vyhradenia slovných druhov. Až po zvládnutí zadávať techniku na vybrané témy a slovné druhy. Tiež nevyžadovať od žiakov napísanie slov na každé písmeno. Časť písmen napr. w, x, y je možné vynechať, tak ako som to aj ja urobila. Na dané písmená je možné vytvoriť slová použitím slov z anglického jazyka alebo navrhnúť mená postáv. Techniku abecedár je vhodné použiť aj priamo pri vytváraní viet v príbehu so začiatočným písmenom abecedy u starších žiakov. Pri spustení piesne vo fixačnej časti som navádzala žiakov k nájdeniu chatu a spusteniu linku. Pred použitím techniky aliterácie na zvolené písmeno, odporúčam najprv vyskúšať aliteráciu na určenú samohlásku. Vyučovaniu

jednotku som vhodne časovo rozvrhla a žiaci mali dostatok času na plnenie zadaní. Ciele VH, ktoré som navrhla boli primerané veku a schopnostiam žiakov a v súlade so ŠVP. Dohliadala som na ich plnenie počas celej hodiny.

Reflexia žiaka: V motivačnej časti vyučovacej hodiny si žiaci vypočuli pieseň o abecede. Spustilo to automatickú reakciu spievania piesne spolu s podmasom. Žiaci hneď vedeli, že sa v piesni spieva o abecede. Učivo abecedy je pre žiakov náročnejšie, ale navodením hudby spontánne začali vyslovovať písmená abecedy v abecednom poradí. Žiak, ktorý je prvý v zozname žiakov triedy, prečítal abecedu. Ostatní kontrolovali správnosť poradia písmen. Po kontrole správnosti, mali písať po dve slová o príšerke. Väčšina žiakov vymyslela po jedno slovo ku každému písmenu a následne vymýšľali príbeh o príšerke. Tí, ktorí mali slov viac, si mohli vybrať, ktoré zo slov sa im do príbehu viac hodí a použiť ho. Vety v príbehu mali vždy začať slovom vybraným z vytvorených slov podľa poradia abecedy. Tvar slov si vo vetách mohli prispôbiť. Napísať príbeh zvládli všetci žiaci. Po dopísaní príbehu si žiaci spustili pieseň cez link, ktorý som im poslala. Zvládnutie otvorenia chatu a spustenie piesne v nich vyvolalo nadšenie zo zvládnutia novej funkcie prostredníctvom MS Teams. Vytvoriť vety použitím techniky aliterácia zvládli všetci žiaci. Sebahodnotenie v závere hodiny podľa zadaných kritérií ukázalo, že kritériám tvorby porozumeli a dodržali. Kritéria boli vopred dané: napísať čo najviac slov začínajúcich na písmeno P a použiť ich vo vetách. Vety mali obsahovať iba slová začínajúce na písmeno P v správnom tvare, a tak, aby vety dávali zmysel. Žiaci vedeli vyhodnotiť dodržiavanie kritérií. Žiakov som v úvode hodiny oboznámila s cieľmi VH. Prostredníctvom prekladu anglickej piesne, tvorby abecedára a aliterácie, spustením anglickej piesne prostredníctvom poslaného linku ich postupne plnili. Počas celej hodiny sa snažili rešpektovať svojich spolužiakov pri rozprávaní.

3.3 Realizácia vyučovacej hodiny č. 2

Predmet: Slovenský jazyk a literatúra

Ročník: tretí

Téma: Opakovanie slovných druhov

Ciele: Kognitívny – nahradiť symboly slovami

Afektívny – rešpektovať sa navzájom a aj iné kultúry

Psychomotorický – nakresliť vlastný návrh symbolu a prekresliť symboly z poézie

- dotvoriť tri nakreslené symboly

Metódy: rozhovor, eskimácka básneň

Pomôcky: papier, pero, počítač, mobilné zariadenie, MS Teams

Prierezové témy: multikultúrna výchova

Medzipredmetové vzťahy: etická výchova

Fázy VH

Motivačná: Pri tvorbe vlastnej eskimáckej básne je dôležité, aby žiaci pochopili čo je znak a ako ho viem pomenovať. Ide o pochopenie nakreslenia jednoduchého obrázku, ktorý potom použijú pri tvorbe poézie. V textovom editore som nakreslila tri znaky – mrak, hviezdu, vlnku. Úlohou žiakov bolo identifikovať dané symboly. Prezentovali aj metaforický význam slov – mrak, zamračenosť; hviezda, jas.

Expozičná: Žiaci na pripravený čistý papier alebo v textovom editore mali za úlohu nakresliť jeden ľubovoľný symbol. Vymedzila som im čas 5 minút. Po uplynutí času som

nakreslila do MS Word všetky nakreslené obrázky od žiakov v abecednom poradí a zdieľala s nimi svoju obrazovku. Nakreslila som 4 rady po 4 obrázkoch. Úlohou žiakov bolo obrázky si prekresliť na svoj papier a napísať báseň tak, ako by ju napísal Eskimák. Vysvetlila som im, že reč Eskimákov je iná ako naša, a teda aj báseň ktorú „preložila“, môže vyznieť zvlášť. Vymedzila som im čas 20 minút, pričom na zdieľanej obrazovke im ukazoval časovač zostávajúci čas. Upozornila som žiakov na dodržanie počtu veršov podľa počtu riadkov a na približný počet slov podľa počtu symbolov vo verši.

Fixačná: V textovom editore MS Word som nakreslila tri obrázky – obdĺžnik, prst, oko. Úlohou žiakov bolo dokresliť tvar daným obrázkom a napísať o nich jeden verš. Každý žiak odprezentoval, aký symbol vznikol po dokreslení tvarov a prečítal vzniknutý verš.

Diagnostická: Na zhodnotenie prác žiakov sme použili vzájomné hodnotenie žiakov podľa kritérií. Maximálny počet bodov bol 3, minimálny 0. Žiaci používali prsty na ruke. Hodnotili nápad, výtvarné spracovanie symbolov a prezentáciu veršov. Keď žiak ukázal plný počet bodov, vyzvala som ho, aby vysvetlil, čo sa mu páčilo. Za každý strhnutý bod spolužiakovi, mal žiak vysloviť jeden argument, prečo si to myslí. Hodnotenie som objektivizovala vyvolaním ďalšieho žiaka.

Reflexia učiteľa: Na online hodine som aplikovala jednu techniku tvorivého písania – eskimácka poézia. V motivačnej časti som na troch symboloch u žiakov vyskúšala prevod symbolov do reči. Upozornila som ich na použitie aj metaforických vyjadrení. Pomáhala som im otázkami: Ako sa cítiš, keď vidíš daný obrázok? Čo v tebe obrázok vyvoláva? Vyzvala som žiakov, aby každý obrázok, ktorým symbol nahradili aj zapísali kvôli ľahšej práci s technikou. V expozičnej časti som nakreslila všetky obrázky žiakov do textového editora, aby si ich tak vedeli ľahšie prekresliť na papier a doržali pravidlo písania vo veršoch. Následne som ich vyzvala, aby tvorili báseň prevedením symbolov na slová. Keďže je kontrola pochopenia techniky náročnejšia pri online vyučovaní, vyzvala som žiakov, aby klikli na ikonu ruky v MS Teams, ktorá symbolizuje hlásenie sa, ak budú potrebovať pomoc alebo sa čokoľvek opýtať. Vyučovaciu hodinu som vhodne časovo rozvrhla a pri hodnotení zvolila dostatočný počet hodnotiacich žiakov. Ciele VH, ktoré som navrhla boli primerané veku a schopnostiam žiakov a v súlade so ŠVP. Dohliadala som na ich plnenie počas celej hodiny.

Reflexia žiaka: Žiaci pred písaním básne mali tendenciu transformovať symboly na slová alebo slovné spojenia. Následne začali písať báseň. Je to vhodný postup a žiaci tak skôr dodržia počet slov vo veršoch. Ikonku ruky v MS Teams na prihlásenie sa, použili všetci žiaci, hlavne na utvrdenie sa pri prepise symbolov na slová ako aj na utvrdenie sa pochopenia pravidiel písania básne. Táto aktivita je veľmi náročná a odporúčam ju zaradiť pre žiakov vo veku 10 rokov. Tretiaci zvládli prevod symbolov na slová avšak väčšina z nich vytvorila príbeh. Samotná tvorba básne bez prevodu symbolov bola pre danú triedu veľmi náročná. Odporúčam aplikovať metódu po utvorení poznatkov o verši, strofe a rýme v klasickej básni. Záverečné hodnotenie žiakov prebiehalo dlhšie vzhľadom na to, že ku každej práci žiaka sa vyjadrovali dvaja spolužiaci. Žiaci postupne plnili ciele VH, s ktorými boli oboznámení na jej začiatku. Kognitívny cieľ splnili v motivačnej časti pomenovaním symbolov slovami, v expozičnej tvorbe eskimáckej básne, kedy symboly premieňali na slová a fixačnej časti hodiny prezentáciou vytvoreného verša z dotvorených symbolov. Afektívny cieľ rešpektovať sa navzájom

žiaci plnili počas celej hodiny rešpektovaním spolužiakov pri rozprávaní, počúvaní a cieľ rešpektovať iné kultúry pri tvorbe eskimáckej básne, kde uznávali „eskimácke písmo“. Psychomotorické ciele žiaci splnili v expozičnej časti tvorbou vlastných symbolov, ich prekreslením a vo fixačnej časti dotvorením symbolov.

3.4 Realizácia vyučovacej hodiny č. 3

Predmet: Slovenský jazyk a literatúra

Ročník: tretí

Téma: Rozprávanie

Ciele: Kognitívny – vymyslieť zápletku príbehu,

- vymyslieť príbeh s využitím zápletky

Afektívny – rešpektovať názory svojich spolužiakov

Psychomotorický – dodržiavať pravidlá písania textu

Metódy: rozhovor, jumble-story

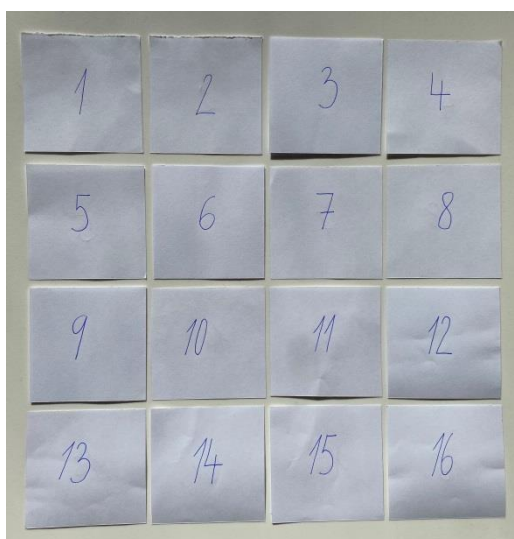
Pomôcky: písacie potreby, kancelársky papier, počítač, mobilné zariadenie, MS Teams

Prierezové témy: osobnostný a sociálny rozvoj

Medzipredmetové vzťahy: etická výchova

Fázy VH

Motivačná: Na kartičky som napísala čísla 1 – 16. Po ich otočení bolo na kartičkách napísané 5-krát slovo postava, 5-krát slovo miesto a 6-krát slovo predmet. Úlohou žiaka bolo vybrať si jedno číslo. Po vybratí čísla som otočila kartičku a prečítala, čo na nej bolo napísané. Číslo sa nesmelo opakovať. Vybrané číslo som vždy položila bokom od ostatných. Každý žiak vymyslel jeden predmet, postavu alebo miesto a poslal mi ho do správy. Vytvorené slová som napísala do textového editora a zdieľala obrazovku so žiakmi.

Obrázok 2 Kartičky k výberu postavy, predmetu, miesta

Prameň: vlastný návrh

Expozičná: Žiaci si pripravili papier a pero. Vysvetlila som im, že napíšu príbeh, v ktorom použijú trojkombináciu slov – jednu postavu, jeden predmet a jedno miesto,

ktoré použijú v prvej vete príbehu. Veta bude poukazovať na zápletku v príbehu, ktorá sa neskôr rozvinie v hlavnej časti a ukončí v závere. Na vymyslenie zápletky som ich naviedla otázkou: „Čo keby?“ Spolu so žiakmi sme si zopakovali časti príbehu – úvod, jadro, záver. Aký majú rozsah, čo obsahujú a začali tvoriť príbeh.

Fixačná: Prečítali sme si vytvorené príbehy žiakov, ktorí chceli odprezentovať svoje práce. Po dočítaní si každý zo žiakov vybral novú trojkombináciu slov - jeden predmet, jedna postava, jedno miesto pre vytvorenie novej zápletky nového príbehu. Vytvoriť mohli aj viac ako jednu zápletku.

Diagnostická: Všetci žiaci po skončení online vyučovanie mali poslať vytvorené príbehy. Hodnotila som 3 kritéria: Napísanie zápletky v úvodnej vete, zvládnutie rozuzlenia zápletky a dodržanie štruktúry pri písaní textu – úvod, jadro a záver. Po prečítaní textov som na ďalší deň slovne vyhodnotila zvládnutie kritérií pri písaní jumble-story.

Reflexia učiteľa: Do motivačnej časti hodiny som zapojila všetkých žiakov vytvorením trojkombinácie slov k príbehu. Pomáhala som žiakom s výberom slov a nasmerovala ich k vytvoreniu zápletky použitím otázky: „Čo keby?“ Na hodine som aplikovala techniku tvorivého písania – jumble-story. Hodinu som vhodne časovo rozvrhla a žiaci mali dostatok času na realizáciu. Žiakom som určila signál – kliknutie na ikonu ruky – ak budú potrebovať pomoc, aby ma vyzvali. Kontrolovala som vytvorenie zápletky a pochopenie písania príbehu s dohodnutou štruktúrou aj keď ma žiaci neoslovili, ale bolo viditeľné, že majú ťažkosti. V priebehu písania som žiakov upozorňovala na hodnotiace kritéria po dopísaní príbehu, ktorými sa mali riadiť, aby si overili správnosť napísaného textu. Vo fixačnej časti som žiakom znova navrhla vytvorenie novej zápletky použitím slov z motivačnej časti. Tvorbu zápletky odporúčam na utvrdenie významu slova. Na hodine som stihla slovne vyhodnotiť práce troch žiakov podľa stanovených kritérií, preto som ostatných požiadala o preposlanie prác emailom alebo do platformy MS Teams. Na ďalší deň som zhodnotila všetky preposlané práce. Aktivita je časovo náročnejšia na vyhodnotenie, preto odporúčam vopred si ju premyslieť. Ciele VH, ktoré som navrhla boli primerané veku a schopnostiam žiakov a v súlade so ŠVP. Dohliadala som na ich plnenie počas celej hodiny.

Reflexia žiaka: Rozdelenie zadaní podľa čísel bolo spravodlivé a rýchle. Žiaci majú tendenciu dlho váhať pri výbere z viacerých možností. Pri výbere trojkombinácie slov zo zadania potrebovali pomoc s vysvetlením, ako si majú vyberať. Vytvorenie zápletky pochopili až po vypočutí pomocnej otázky „Čo keby?“ a objasnením, že by sa mohlo niečo stať. Následne nemali problém zápletku vymyslieť. Potrebovali pripomenúť časti príbehu – úvod (zápletku), jadro a záver. Technika je náročnejšia na tvorbu. Vzhľadom k tomu, že zápletku príbehu je na jeho začiatku a nevyplýva z napísaného textu. Okrem spomínanej trojkombinácie slov si mohli žiaci zvoliť aj štvorkombináciu. Bolo to povolené. Opakovaním kritérií hodnotenia mali žiaci tendenciu viac sa koncentrovať pri práci a viedlo ich to k zvýšenej kontrole napísaného. Opakovaným vymýšľaním zápletky vo fixačnej časti si utvrdili pojem zápletku príbehu. Vypočutím hodnotenia si utvrdili alebo objasnili zvládnutie techniky. Žiakov som na začiatku hodiny oboznámila s cieľmi VH. Prostredníctvom vytvárania zápletky a príbehu so zápletkou v expozičnej časti, tvorby zápletky pre nový príbeh vo fixačnej časti postupne plnili ciele hodiny. Žiaci sa

snažili rešpektovať názory svojich spolužiakov počas celej hodiny a tvorili príbehy s využitím zápletky a doržianím štruktúry textu – úvod, jadro, záver.

3.5 Realizácia vyučovacej hodiny č. 4

Predmet: Slovenský jazyk a literatúra

Ročník: tretí

Téma: Abeceda

Ciele: Kognitívny – identifikovať rovnakú hlásku vnútri slova

- identifikovať rovnakú hlásku na začiatku slova
- vytvoriť text so slovami s rovnakou začiatočnou hláskou

Afektívny – dodržiavať pravidlá komunikácie

- rešpektovať sa navzájom

Psychomotorický – dodržiavať pravidlá písania textu – písanie slov s rovnakou začiatočnou hláskou

Metódy: rozhovor, aliterácia

Pomôcky: papier, pero, počítač, mobilné zariadenie, MS Teams

Prierezové témy: osobnostný a sociálny rozvoj

Medzipredmetové vzťahy: etická výchova

Fázy VH

Motivačná: Do textového editora som napísala slovo pohotovosť a dala zdieľať obrazovku. Mali si všímať každé jedno písmeno v slove a zistiť pravidlo, ktoré sa v slove opakuje. Žiaci zistili, že v slove sa opakuje samohláska o. Ich úlohou potom bolo vymyslieť slová, ktoré budú obsahovať samohlásku O vo všetkých slabikách. Žiaci vymysleli slová ako: olovo, oko, pokoj.

Expozičná: Do textového editora som napísala jednu hlásku K a zazdieľala žiakom obrazovku. Vysvetlila som im, že napíšu príbeh, v ktorom každé slovo v príbehu musí začínať na písmeno K. Spoločne sme aj vyskúšali vytvoriť jednu vetu: Karolínka kupuje Kristíne krásne koráliky. Následne mali vymyslieť nadpis príbehu so začiatočným písmenom slov na K. Text, ktorý vytvorí, má dávať zmysel a vety na seba majú nadväzovať. Po dopísaní si mali skontrolovať gramatické chyby a nájdené chyby opraviť. Následne žiaci tvorili vlastný text. Počas písania sa mohli kedykoľvek prihlásiť cez ikonu ruky v MS Teams, ktorá ukazuje, že sa hlásia. Vedela som tak, že potrebujú pomoc. Na pochopenie pravidla som sa pýtala aj žiakov, ktorí sa nehlásili. Na písanie sme si určili časový limit 20 minút.

Fixačná: Prečítali sme si niektoré z príbehov, pričom som žiakov upozornila, aby sledovali či ich spolužiak dodržal pravidlo písania textu so slovami začínajúcich na hlásku K. Po prečítaní troch textov sme zhodnotili, že to nebol žiaden problém a dané pravidlo pochopili aj zvládli. Pre utvrdenie dodržiavania rovnakého pravidla pri písaní som zvolila u žiakov napísanie vety so samohláskou O na začiatku slov. Podarilo sa im vymyslieť aj vtipné vety napr. Otec Otakar otočil osem opaskov okolo oblečeného Olivera.

Diagnostická: Žiaci, ktorí príbeh nečítali, mi mali poslať svoje texty na mail alebo do platformy MS Teams na kontrolu. Hodnotila som kritérium dodržania rovnakej hlásky

na začiatku slova. Po pozretí všetkých textov som prišla k záveru, že všetci žiaci stanovené pravidlo dodržali. Hodnotila som tiež dejovosť a gramatické chyby. Viacerí žiaci zvládli napísať príbeh tak, aby vety na seba nadväzovali, niektorí však písali iba vety so slovami na K. Väčšina textov bola bez gramatických chýb.

Reflexia učiteľa: Na hodine som aplikovala techniku tvorivého písania aliteráciu. V motivačnej časti som použila jednoduchší variant aliterácie, konkrétne opakovanie rovnakej samohlásky v každej slabike slova. Zámerné som vybrala rovnakú samohlásku v slabikách slova, nie na jeho začiatku, aby som nevyvolala reakciu tvorby slov použitím samohlásky iba na začiatku slova. V expozičnej časti som upozornila žiakov, že budú vytvárať príbeh podľa stanovených kritérií. Slová v príbehu budú začínať iba na spoluhlásku K, vety majú mať význam a nadväzovať na seba a po dopísaní si majú prečítať príbeh a skontrolovať gramatické chyby. Upozornila som žiakov na ikonku ruky, prostredníctvom ktorej sa budú hlásiť o slovo, ak budú potrebovať pomoc. Počas tvorby textu som žiakom priebežne opakovala pravidlá písania aliterácie. Vo fixačnej časti som vyzvala žiakov na prezentáciu príbehu a upozornila, že kým bude jeden z nich čítať, ostatní budú kontrolovať dodržiavanie pravidla písania K na začiatku každého slova v texte. Pre utvrdenie pravidla som v ďalšej aktivite vyžadovala od žiakov napísanie vety aplikovaním rovnakej samohlásky O, na začiatku všetkých slov vo vete. Pred skončením hodiny som upozornila žiakov, aby mi poslali svoje príbehy na mail alebo do MS Teams na kontrolu a na ďalší deň som vyhodnotila zvládnutie techniky u žiakov. Ciele VH, ktoré som navrhla boli primerané veku a schopnostiam žiakov a v súlade so ŠVP. Dohliadala som na ich plnenie počas celej hodiny.

Reflexia žiaka: Po prečítaní slova pohotovosť, žiaci reagovali, že pravidlo, ktoré sa v slove opakuje, je spoluhláska v každom slove. Po vysvetlení, že ide o pravidlo, kedy v slabikách musí byť aj rovnaká hláska a aj rovnaký počet opakujúcich hlások, žiaci pochopili, že ide o opakovanie samohlásky O v každej slabike. Spoluhlásky v slabikách neboli rovnaké a aj ich počet v jednej slabike bol rozdielny. Vymyslieť slová so samohláskou O v každej slabike slova sa podarilo všetkým žiakom. Po zvládnutí vytvárania slov so slabikou, ktorá obsahuje samohlásku O, vytvárali žiaci slová so spoluhláskou K. Slová však na spoluhlásku K mali iba začínať. Žiaci spoločne vytvorili aj vetu so slovami, ktorej slová začínali na hlásku K. Spoločne sme si vysvetlili pravidlá písania textu a začali tvoriť texty. Počas tvorenia textu sa žiaci hlásili ak potrebovali utvrdenie v dohodnutých kritériách prostredníctvom ikonky ruky v MS Teams. Opakovaním kritérií pri písaní mali žiaci snahu dodržiavať pravidlá a texty po sebe viackrát skontrolovať. Pri prezentácii príbehu jedným žiakom nemali problém ostatní určiť, či ich spolužiak dodržal pravidlo tvorby textu, v ktorom všetky slová začínajú na písmeno K. Kritérium tvorby slov s rovnakým začiatčným písmenom si žiaci utvrdili pri tvorbe viet vo fixačnej časti. vety pomocou samohlásky O na začiatku slov. Žiakov som na začiatku hodiny oboznámila s cieľmi VH. Postupne ich plnili. V motivačnej časti pri určení samohlásky vnútri každej slabiky, vo fixačnej časti pri kontrole prečítaných textov žiakmi, kedy sa mali sústrediť na dodržiavanie tvorby slov na písmeno K a v expozičnej časti vytvorením príbehu zo slov na spoluhlásku K. Počas celej hodiny sa snažili rešpektovať svojich spolužiakov a počúvať sa navzájom. Dodržiavať pravidlá písaného textu sa snažili pri tvorbe príbehu s aplikáciou rovnakej začiatčnej spoluhlásky v každom slove.

3.6 Odporúčania pre pedagogickú prax

Pri zostavovaní úloh na výchovno-vzdelávací proces som vychádzala z popisovaných techník tvorivého písania. Nízku úroveň komunikačnej kompetencie u žiakov som sa rozhodla posilniť technikami tvorivého písania, ktorých aplikácia má vysoký predpoklad na jej zvýšenie.

Technika abecedár je u žiakov veľmi obľúbená. Pri tvorbe prvého abecedára odporúčam začínať napísaním všetkých písmen pod seba v abecednom poradí. K písmenám abecedy je vhodné najprv tvoriť ľubovoľné slová. Ku každému písmenu je potrebné vytvoriť po dve slová, avšak nemusíme na tom trvať. Po zvládnutí abecedára na ľubovoľnú tému môžeme pri ďalšom abecedári témy voliť. Vyberáme známe témy pre žiakov, ako napr. rastliny a živočíchy, jedlo a pitie a pod. Pri tvorbe príbehu pomocou abecedára je dôležité žiakov upozorniť, že veta začína slovom z abecedára a vety píše v abecednom poradí napr. Kamarát mi podával zošit. Len čo to uvidel Jožko, zobral mi ho. Pred samotným písaním je potrebné si so žiakmi prejsť kritériá, ktoré budú pri písaní dodržiavať. Sú to kritériá ako dodržiavať štruktúru textu, dejovosť, vytvorenie zápletky, kontrola gramatických chýb a pod. Pred samotným písaním tvorby príbehu pomocou abecedára sa uistite, či žiaci zvládajú písať príbeh bez využitia danej techniky. Pri tvorbe slov do abecedára žiaci uplatňujú všetky slovné druhy alebo im vymedzíte iba vytváranie podstatných mien, prídavných mien a prísloviak. Na začiatku odporúčam tvoriť bez obmedzení. Pri hodnotení zvládnutia tvorby textu sa musí učiteľ vyjadrovať k splneniu daných kritérií, nie používať abstraktné výrazy ako je to zaujímavé, zábavné a pod. Takéto vyjadrenia žiakom nepovedia či a ako napísanie zvládli pomocou danej techniky. Platí to pri hodnotení všetkých techník tvorivého písania.

Techniku aliterácia je možné aplikovať vo všetkých častiach hodiny alebo iba v niektorých z nich. Oba spôsoby sa nachádzajú v mojej práci. Pre pochopenie tvorby aliterácie odporúčam najprv tvoriť so žiakmi slová, v ktorých sa rovnaká samohláska bude opakovať v každej slabike slova, napr. olovo, kolotoč. Po zvládnutí tvorby slov s rovnakou samohláskou v každej slabike, môžeme prejsť na tvorbu slov s rovnakým začiatočným písmenom. Začiatočné písmeno je znova samohláska napr. otec, ovečky. Po zvládnutí tvorby slov s rovnakým samohláskou na začiatku slova, môžu žiaci vytvárať vety pomocou tohto pravidla. napr. Oliver obdaroval otca ozrutným okruhliakom. Po zvládnutí tvorby viet s rovnakou samohláskou na začiatku slova, môžeme prejsť na tvorbu príbehu. Dôležité však je, aby mali zvládnutú tvorbu textu ešte pred implementovaním techniky. Myslím tým kritériá ako dodržanie členenia textu - úvod, jadro, záver, dejovosti, že vety majú dávať zmysel, po dopísaní kontrola gramatických chýb atď. Náročnejší variant je vytváranie slov s rovnakou začiatočnou spoluhláskou napr. Keď Karol kopol kozu, koza kopl koňa kopytom. Odporúčam rovnaký postup, najprv tvoriť slová, potom vety a nakoniec príbeh s rovnakou začiatočnou spoluhláskou.

Pri technike jumble-story sa na začiatku vytvára trojkombinácia slov – predmet, miesto, postava. Pre skrátenie intervalu pri vlastnej voľbe výberu slova žiakmi, ako aj zamedzenia konfliktom, a tiež, aby sa nestalo, že všetci budú chcieť vymýšľať iba napr. postavy, odporúčam učiteľovi rozdeliť, kto bude čo vymýšľať. Vhodný spôsob je napr. otáčanie kartičiek, kde bude napísané slovo, ktoré má žiak vymyslieť, alebo použiť vianočný kalendár. Žiak si vyberie číslo a v okienku bude napísané, čo žiak vytvára. Pri

prezenčnom vyučovaní, môžu žiaci slová ťahať z klobúka. Pri vytváraní slov je dôležité žiakov upozorniť, že môžu navrhnúť známe postavy, predmety a miesta alebo vymyslené. Slová je potrebné zapisovať podľa kategórií. Pri tvorbe zápletky žiakov upozorníme, že je to prvá veta z ich príbehu, ktorú budú vytvárať. Má obsahovať trojkombináciu slov, ktorú navrhli, pričom z každej kategórie vyberajú po jednom slove. Zápletky môže obsahovať aj štvorkombináciu slov. Navádzajúca otázka na vytvorenie zápletky je „Čo keby?“ Rozuzlenie zápletky vyplynie z príbehu. Pred tvorbou príbehu je dôležité sa uistiť či žiaci pochopili čo je zápletky, ako členiť text, kedy dochádza k rozuzleniu zápletky a tiež si dohodnúť celkové pravidlá pri tvorbe textu. Vytvorené zápletky odporúčam najprv u všetkých žiakov skontrolovať a následne ich nechať tvoriť. Odporúčam tiež klásť kontrolné otázky pri tvorbe textu, ktoré žiakov nasmerujú k splneniu úlohy. Pri vyhodnocovaní techniky jumble story odporúčam hodnotiť splnenie kritérií, ktoré boli žiakom dané pred tvorbou textu a vyvarovať sa všeobecnému hodnoteniu. Technika je pre žiakov zábavná a uplatňujú pri nej fantáziu. Ak tvorbe príbehu prostredníctvom techniky jumble-story predchádza pochopenie tvorby textu spolu s jeho pravidlami na bežnej vyučovacej hodine, kedy preberajú rozprávanie a opis, úspešnosť techniky je viac ako pravdepodobná.

Tvorba znakov, symbolov k technike eskimácka poézia je jednoduchá na pochopenie. Ak učiteľ uvedie príklady symbolov a bude žiadať od žiakov, aby sa slovne vyjadrili, čo symboly znamenajú, je viac ako pravdepodobné, že každý žiak zvládne symbol nakresliť. Jeden žiak nakreslí jeden symbol. Počet symbolov v riadku učiteľ zapíše podľa počtu žiakov. V jednom riadku odporúčam nakresliť tri symboly. Dôležité je žiakov upozorniť, že jeden symbol predstavuje jedno slovo v našom jazyku, tvar slova si prispôbujú podľa významu veršov. Pred samotnou tvorbou básne je dôležité upevniť pravidlá písania poézie. Žiaci majú zvládnuť tvorbu básne, písať verše, tvoriť rýmy. Technika eskimácka poézia je pre žiakov náročná. Vzhľadom k tomu, že samotná tvorba básne je pre žiakov náročná. Aj pri upustení od pravidla, že jeden symbol v básni je jedno slovo v básni zostáva technika náročnou.

Techniky abecedár, aliterácia, jumble story žiaci prvého stupňa zvládajú. Technika eskimácka básne je pre nich veľmi náročná, odporúčam ju však vyskúšať aj u žiakov prvého stupňa. Každá technika, ktorú žiaci vyskúšajú im rozširuje možnosti ich tvorivosti a vedie k aktivite.

Techniky tvorivého písania odporúčam implementovať počas dištančného vzdelávania, ak boli zvládnuté počas prezenčnej výučby. Ak aplikujete techniky prvýkrát počas dištančného vzdelávania odporúčam aplikovať iba časť techniky v niektorej z častí hodiny, napr. v motivačnej časti budú žiaci vytvárať slová alebo vety na rovnaké písmeno – technika aliterácia, kresliť symboly – technika eskimácka poézia, alebo budú vytvárať slová podľa abecedára. Ak aplikujete celú techniku tvorivého písania, napr. tvorba slov podľa abecedára a následne tvorba príbehu z abecedára, je potrebné vyhradiť na techniky viac hodín – blokové vyučovanie. Vyžadujú viac hodín na vysvetlenie, zvládnutie techniky a jej prezentáciu. Pri implementovaní techník tvorivého písania do vyučovania je dôležité myslieť na to, že nie všetci žiaci ich rovnako úspešne zvládnu. Je však na učiteľovi, aby ho to neodradilo, spoznával svojich žiakov, zisťoval ako im dokáže pomôcť a usmernil ich pri ich zvládnutí.

ZÁVER

Realizovaná NOPS ukazuje možnosť využitia tvorivého písania a techník v online priestore dištančného vyučovania a ich zakomponovanie do praxe. Rozpracované modely vyučovacích hodín umožňujú učiteľovi aplikovať techniky tvorivého písania v rôznych častiach hodiny a sú veľkou motivačnou silou. Žiakov vedú k tvorivosti, odbúravajú strach z prezentácií vytvorených textov a pedagóg ich vie uplatniť pri rôznych témach hodiny.

Rozpracované modely vyučovacích jednotiek poskytujú učiteľovi priestor na ich realizáciu v online priestore ako aj ich zakomponovanie do domácej prípravy mimo dištančného vyučovania.

Techniky tvorivého písania je možné realizovať formou individuálnej, skupinovej aj celotriednej práce, čo umožňuje pedagógovi variovať vyučovaciu hodinu podľa jeho potrieb aj v dištančnej forme. Vyučovacie hodiny môžu rôzne prebiehať bežnou formou, ako ucelený blok vyučovacích hodín, alebo je možné techniky zaradiť do domácej písomnej prípravy. Vhodné sú teda aj pre žiakov, ktorí nemajú možnosť zapojiť sa do dištančného vzdelávania.

Aktivity zamerané na tvorivé písanie vedia žiakov motivovať alebo iniciovať k činnosti alebo je vhodné ich použiť v závere pri hodnotení tematického celku učiva. Vhodné sú preto na aplikovanie v ktorejkoľvek časti vyučovacej hodiny. Zvýšenie motivácie nielen k tvorivému písaniu, ale aj štúdiu vyučovacieho predmetu priamo úmerne súvisí aj so zlepšením dosiahnutých výchovno-vzdelávacích výsledkov žiakov.

Implementovanie techník tvorivého písania zvýšilo úroveň komunikačnej kompetencie u žiakov. Žiaci v odpovediach používali častejšie vety, ako jednoslovné odpovede. V komunikácii sa snažili používať slová, ktorým rozumejú. Pri tvorbe textu sa snažili dodržiavať stanovené kritéria a pýtať sa na pochopenie stanovených kritérií. Navzájom sa začali pri odpovediach rešpektovať. Zlepšila sa prezentácia textov. Žiaci sa snažili prerozprávať texty vlastnými slovami a odvážili sa prezentovať svoje vedomosti. Čoraz častejšie formulovali otázky k učivu, zadaným úlohám alebo objasneniu toho, čo potrebovali vedieť. Celkovo hodnotím aplikovanie techník tvorivého písania za prínosné a odporúčam ich pedagógom na prvom stupni základnej školy aplikovať.

Aplikácia techník tvorivého písania vyžaduje od pedagóga zvýšené nároky na prípravu. Techniky je potrebné si naštudovať, zvážiť vhodnosť techník pre danú vekovú kategóriu a vhodne usporiadať hodinu. Implementáciou do výučby však zvýšime aktivitu u žiakov a ich komunikačné zručnosti. Využitie techník má preto svoje opodstatnené miesto vo výučbe.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. BIELEKOVÁ, K. a E. ZVALENÁ. 2012. *Tvorivé písanie vo vyučovaní jazyka a slohu*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove. ISBN 978-80-555-0598-5.
2. ČAPEK, R., 2015. *Moderní didaktika*. Praha: Grada Publishing, a. s. ISBN 978-80-247-9935-3.
3. ELIAŠOVÁ, V., 2006. *Vymedzenie pojmu tvorivé písanie pre cudzojazyčnú výučbu*. In: *Zborník zo Sympózia o tvorivom písaní*. Bratislava: MPC Bratislavského kraja, 2006, s. 51. ISBN 80-7164-409-9.
4. ELIAŠOVÁ, V., 2017. *Tvorivé písanie a možnosti jeho využitia v edukačnom procese*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. ISBN 978-80-223-4295-7.
5. FIŠER, R., 2001. *Tvůrčí psaní. Malá učebnice technik tvůrčího psaní*. Brno: Paido edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-99-0.
6. GAZDÍKOVÁ, V., 2003. *Základy dištančného elektronického vzdelávania* Trnava: Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, s. 4. ISBN 80-89074-67-7.
7. GERMUŠKOVÁ, M., M. PETRÍKOVÁ a N. ČEKLOVSKÁ, 2013. *Tvorivé literárne písanie*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove. ISBN 978-80-555-0658-6.
8. HIRSCHNEROVÁ, Z. a R. Adame, 2012. *Slovenský jazyk a literatúra*. Bratislava: Aitec, s. r. o. ISBN 978-80-8146-027-2.
9. HOŠKOVÁ, K., 2013. *Tvůrčí psaní pro malé spisovatele a spisovatelky*. Brno: Albatros Media, a. s. ISBN 978-80-266-0368-9.
10. KLIMOVIČ, M., 2010. *Tvorivé písanie v mladšom školskom veku*. [online]. Prešov: PU v Prešove. s. 31 [cit. 2021-10-6.]. ISBN 978-80-555-0178-9. Dostupné z: <https://www.pulib.sk/web/pdf/web/viewer.html?file=/web/kniznica/elpub/dokument/Klimovic1/subor/9788055501789.pdf>
11. KLIMOVIČ, M., 2009. *Tvorivé písanie v primárnej škole*. Prešov: PU v Prešove. ISBN 978-80-8068-982-7.
12. PRŮCHA, J., E. WALTEROVÁ a J. MAREŠ, 1988. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-252-1.
13. STRENÁČIKOVÁ, M., 2020. *Vzdelávanie v čase pandémie*. Košice: EQUILIBRIA, s.r.o. ISBN 978-80-8143-276-7.
14. *Štátny vzdelávací program pre primárne vzdelávanie - 1. stupeň základnej školy*. [online]. [cit. 2021-10-05]. Dostupné z: https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/svp_pv_2015.pdf

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha A Abecedár

Príloha B Eskimácka poézia

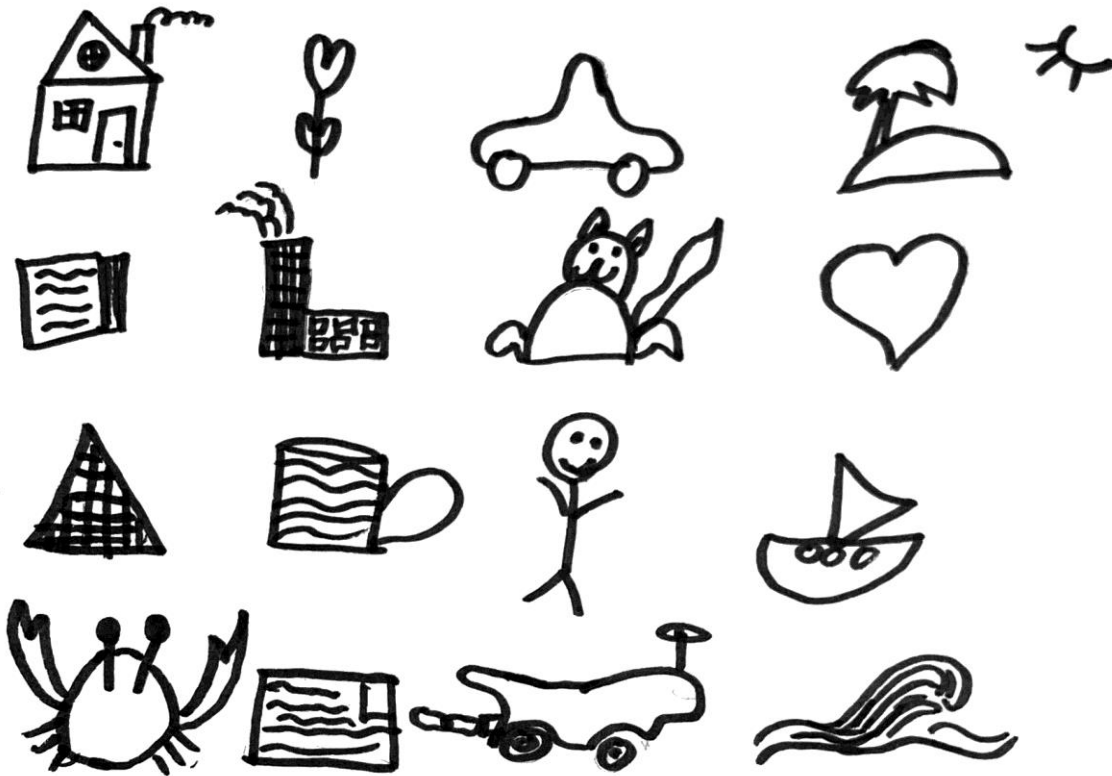
Príloha C Jumble-story

Príloha D Aliterácia

A milých náčína.
 Bude o prišere.
 Celiy som si ho vymyslel.
 Dnes som o nim načal.
 Ešte dlho ľudem pokračovať.
 Fero sa čudoval že mi sa tak dlho
 suva.
 G usoma sa so nachálik.
 H ovnik že je so veľmi milých.
 I my nemajú ani solka
 J e: so milých o prišere klade.
 K adna sa myslala na náhony
 L esela na mese.
 M ažno se ju aj videli.

N a mese jez sa pristane.
 O lyčaine chodí pešo, ale dnes urobila
 vyznání.
 P redavať joša sa jez nákol.
 R adšej - mala rostat doma.
 S mial sa na som celý ohrad.
 T uvola so veľmi dlho.
 U ž sa ndala že neprestam.
 V ečer sa už bližili.
 Z a Amy sa klada vyvola domov.

Príloha B Eskimácka poézia

La domovom kreslin cestujeme na ostrov.

Čítam o továrňach a mačkách plných lásky.

K pyramidám plných ľudí ideme loďou.

Krab sa aplasil sa motoriku plnú vody.

žiačka 3. ročníka

Príloha C Jumble-story

Spongebob bol nervózný a cmúľal v škole pero.
Práve mali písať písomku z Matematiky. Matematiku Spongebob nemal rád. Vôbec mu nešla a keď im v škole pani učiteľka oznámila že o dva dni budú mať písomku z Matematiky v noci sa mu vôbec nedalo spať stále sa mu len snívalo o písomke na ktorej je veľká päťka ktorá sa nahlas rehoce.
Vždy keď je Spongebob nervózný tak cmúľá pero. A dnes bol mimoriadne nervózný a pero cmúľalo mimoriadne silno. A zrazu holenie čo píchlo v žalúdku. Spongebob sa strhol a uvedomil si že pero cmúľá tak silno že z neho vyčucol tuhu. Spongebob sa tak rozkašľal že tá tuha mu v očiach vyletela z úst a vrazila pani učiteľku rovno medzi oči a ostala jej tam malá modrá bodka. A tak Spongebob dostal poznámku zato že strieľal na pani učiteľku tuhu z pera. Písomku ten deň ani nepísali lebo pani učiteľka si celú hodinu čístita bodku medzi očami ktorá jej tam ostala potuhou z pera.
Všetci Spongebobovi spolužiaci mu začali tľieskať a gratulovať že takto zrušil písomku. A tak to pre Spongeboba nebol až taký zlý deň až natú poznámku v žiackej knižke.

žiačka 3. ročníka

Kohút Kamilke kikirika
Kohút Kamilke kikirika: Kamilka, ku
Katke kráčaj! Katka kričí, krúti káblom.
Kobra kňučí, kukučka kuká, Kamilka kričí:
Kol^okokriku! Kol^okokriku! Kura kráčaj ku
kohútovi Karolovi! Kohút kričí, kašle, kráka.
Kozakopla kobra, kobra kusla kohúta, kohút kráčaj
krikom. Kikiriki, Kikiriki! Kominár Kamil kričí:
koniec kriku, koniec kriku! Kráčajte ku kurníku.
Kurník kričí: kominár, koniec kriku!

žiačka 3. ročníka